

Oponentní posudek disertační práce

Management vědy a výzkumu –

– efektivita řízení ochrany duševního vlastnictví na univerzitě

Autorka: **RNDr. et Mgr. Růžena Štemberková**

Školitelka: doc. Mgr. et Ing. Petra Marešová, Ph.D.

Oponentka: doc. RNDr. Ing. Hana Scholleová, Ph.D.

Předložená dizertační práce se zabývá tématem, které **je aktuální** vzhledem k jejímu studiu dvojnásobně - přímo analyzuje a navrhuje řešení, která se týkají pracovišť vysokých škol, v rámci kterých se snaží prohlubovat své vzdělání (a zároveň je činná i jako zaměstnanec). Nejde však jen o dílčí problém, ale je třeba hledat jeho řešení v celospolečenském měřítku, protože je jedním ze základů prosperity budoucí společnosti. Není možné toto omezit jen na Českou republiku, řešení jsou hledána a přijímána i mimo ni, protože před každým pokrokem stojí aplikovaný výzkum a předním základní výzkum a univerzitní pracoviště jsou jeho podstatnou součástí i v globálním měřítku. Lze tedy i konstatovat, že **práce řeší významný problém**.

Autorka rozdělila svou práci do čtyř obsahových kapitol (skutečně očíslovaných včetně závěru, shrnutí, příloh... atd. je 11). Po úvodu s podložením motivace a zdůvodněním celkového zaměření práce je zařazena kapitola druhá, jejíž základní náplní je rešerše dosavadních poznatků v širším kontextu - od vymezení prvků a kontextu znalostního managementu přes legislativní rámec ochrany duševního vlastnictví nejen v ČR až k oblasti problematiky transferu technologií.

I na základě rešeršní práce je následně ve třetí kapitole je předložen systém dílčích cílů a hlavní cíl práce, kterým je návrh modelu systému hodnocení a odměňování původcům či spolupůvodcům duševního vlastnictví jako zaměstnaneckého díla na univerzitách. Jsou popsány i metody práce - popsáno kvalitativní šetření, kvantitativní analýza, expertní rozhovory a vybrané metody statistického zpracování dat. Zvolený metodický aparát je korektní, zjednodušení zejména v otázce velikosti datového vzorku akceptovatelná.

Čtvrtou kapitolu tvoří analýza současného stavu v odměňování duševního vlastnictví a to konkrétně analýza patentové aktivity na univerzitách v České republice a potenciálních souvisejících faktorů.

Podnětná je analýza motivace pracovníků na univerzitách v ČR, která, ač není základním cílem práce, by měla sloužit k hlubšímu zamyšlení a změnám v oblasti komunikace s vědeckými pracovníky (viz otázky k obhajobě). Následuje analýza současného stavu odměňování původců, která je provedena a popsána na základě příkladů českého prostředí, v německy mluvících státech, v severských evropských státech, v portugalsky mluvících státech, Jižní Africe, Turecku, Izraeli, USA a na příkladu asijského tygra – Malajsie.

Pátá kapitola shrnuje analyzované zkušenosti z předchozích dvou kapitol a navrhuje model odměňování původců a spolupůvodců, který je rozdělen do tří samostatných modelů pro vysoké školy: model pro technické obory, model pro přírodní obory a model pro humanitní obory. Osobně si

myslím, že lepší název pro skupinu humanitních oborů by byl společenskovědní, protože ekonomické obory v jedné skupině s teologií, jazykovědci... asi nebudou vnímány jako humanitní.

Práce řeší vysoce aktuální problémy a bezesporu bude zajímavým přínosem pro management vědy a výzkumu v univerzitním prostředí.

Autorka dobře nastiňuje problém, teoretická východiska, formuluje otázky k řešení. Následně na základě několika přístupů k řešení využívá jak veřejně dostupných dat, tak řízených rozhovorů cílených přímo na univerzitní pracoviště. Tímto získává řadu vstupů, jež následně propojuje a analyzuje statistickými nástroji. V závěru pak navrhuje tři verze modelu financování původců, jehož východiskem je SECI model respektující jak znalostní pracovníky, tak potřeby organizace.

Doporučuji v budoucnosti provést i verifikaci modelu (minimálně na malém vzorku ve formě případové studie).

Domnívám se, i přes jasně formulovaný hlavní cíl, že důsledkem a tedy jakýmsi "ještě hlavnějším" cílem by mělo být vytvoření situace (v historicky ne příliš dlouhé době) s naprosto excelentními výsledky. Je otázkou, jak velkou roli v tomto hraje nastavení systému odměňování původců. Špatné nastavení bude bariérou, ale výborné nastavení samo o sobě motivátorem nebude. V této části si kladu otázku, zda by nemělo šetření mířit k původcům patentů na nižší úrovni (tedy ne k univerzitám, ale k týmům, k lidem, kteří za patenty stojí) a kvalitativně zjišťovat faktory jejich úspěšnosti. Zajímavé z pohledu budoucnosti by byly zejména názory úspěšných výzkumníků mobilních (co je vede ke změně působiště), mladých (co je ve vědě drží).

Po formální stránce práce splňuje požadavky kladené na kvalifikační práce, ačkoli místy je co vytknout - zejména grafickou nejednotnost práce, ale i zapomenuté jednotky (co je 6 nebo 10 ve vzorci na str. 78? z kontextu pravděpodobně mil CZK, ale mělo by to být uvedeno). Klíčové schéma modelu uvedené na str. 109 je v daném formátu prakticky nečitelné. Ačkoli chápu, že do rozměru A4 bylo obtížné ho dostat, možná mělo schéma být i součástí příloh ve větším formátu.

Závěr:

Předložená disertační práce **splnila svůj základní cíl i dílčí cíle**, velmi bych uvítala jakoukoli zpětnou vazbu z praktického použití modelu. Doktorandka se výzkumu věnuje průběžně, což dokládá zejména seznamem publikací větším než je obvyklé a i zapojením do výzkumných projektů.

Práci **doporučuji k obhajobě** před příslušnou komisí.

Při obhajobě by se mohla doktorandka v diskuzi vyjádřit k těmto otázkám:

1) Jak je možné, že ačkoli ve všech průzkumech veřejného mínění občané řadí vědce a pedagogy na horní příčky společenského uznání, je tato oblast samotnými vědci z hlediska jejich pracoviště vnímaná jako slabší? Jaké je jejich postavení na samotných univerzitách?

2) V práci uvádíte opravdu velký vzorek možností nastavení odměny původci, nicméně se nemohu zbavit dojmu, že systémy pro odměny jsou stanovovány buď jednoduše, ale z hlediska nastavujících tak nějak "od oka" (40 - 30 - 30 (%))... nebo 33,33% pro všechny..., při vyšších hodnotách původci míří, asi aby moc nezbohatnul...), aniž zohledňují motivaci pro původce. Naopak například uvedený vzorec používaný v UOCHB (a ve skutečnosti by bylo možné najít podobných systémů víc) tuto

motivaci pravděpodobně v úvahu bere, ale nezjistíte jak, pokud ho důkladně neanalyzujete nebo neprovedete modelování pro různé výše výsledku. Může tedy být vnímán jako netransparentní. Který z těchto přístupů vnímáte jako lepší? Lze uplatňovat univerzální pohled?

V Praze 3.10. 2019

doc. RNDr. Ing. Hana Scholleová, Ph.D.
MÚVS ČVUT v Praze